

Η αστική δημοκρατία και το καθεστώς διαρκούς απειλής (*)

ΤΟΥ Γ. ΜΕΡΙΖΙΩΤΗ

1. Η σύγχρονη αστική δημοκρατία είναι μια τυπική αστική επίκληση των ατομικών δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου. Οι πολιτικές κλάσεις εκφραστές αυτής της δημοκρατίας στην πραγματικότητα από την μια προωθούν την λεγόμενη συμμετοχή στα κοινά που εξαντλείται στην άσκηση του εκλογικού δικαιώματος και από την άλλη προωθούν την παραίτηση από τα κοινά με την επαγγελματικοποίηση, κομματικοποίηση της πολιτικής ζωής, ενώ το λεγόμενο πλειοψηφικό σύστημα που διατυμπανίζουν καταρρέει από την μη αθρόα προσέλευση των ψηφοφόρων στις εκλογές. Φυσικά δεν τους απασχολεί να κυβερνούν μειοψηφικά αρκεί να μην υπάρξει κυβερνητικό κενό, παράλληλα διαλύουν τον κοινωνικό ιστό και εξατομικεύουν τα πρόσωπα προωθώντας από τη μία την ιδιωτέυση – ο σώζων εαυτό σωθήτω και από την άλλη τη μαζικοποίηση. Μαζικοποίηση μέσα από τους μηχανισμούς ελέγχου της γνώμης, της συνειδήσης και συμπεριφοράς, από τα μαζικά μέσα ενημέρωσης. Μέσα που έχουν μετατραπεί σε τεράστιες μηχανές συμφερόντων οικονομικής - πολιτικής δύναμης (θυμίζοντας την δύναμη της προπαγάνδας που είχαν και έχουν οι εκκλησίες), προπαγάνδας και πλήσης εγκεφάλου.

Μαζικά μέσα που προωθούν την διαιώνιση και επέκταση της κυριαρχίας κεφαλαίου και κράτους, με σχέση συγκοινωνούντων δοχείων, μεταξύ αυτών και των πολιτικών ελίτ, διαστρεβλώνοντας και διαπλάθοντας την ελεύθερη βούληση και την κριτική σκέψη των οικονομικά εκμεταλλευόμενων και πολιτικά καταπιεζομένων ανθρώπων. Ενώ έχουν παράλληλα φτάσει στο σημείο να κατασκευάζουν και αυτή την ίδια την πραγματικότητα.

Η κοινωνικότητα του καπιταλισμού και η έννοια του πολίτη δεν συνιστούν κοινωνία των πολιτών, αλλά, πληθυσμιακή συσσώρευση ιδιωτών–υπηκόων, οπαδών, ψηφοφόρων, καταναλωτών με υπέρτατο δικαίωμα, το δικαίωμα στην ιδιοκτησία και την κατανάλωση, είναι η «κοινωνία» των ιδιωτών (αρρώστων) με χίλια δυο αντικρουόμενα ιδιωτικά-ατομικά συμφέροντα που ιεραρχούνται, διαμορφώνονται και διαχειρίζονται από τις εκάστοτε πολιτικές ελίτ. Έτσι, η ελευθερία ταυτίζεται με την οικονομία της αγοράς και τη συσσώρευση του κέρδους.

Η ελευθερία είναι η αγορά, όχι των ιδεών και του πράττειν, αλλά αφενός της κατανάλωσης και της διακίνησης εμπορευμάτων, και αφετέρου του επιχειρείν των μεγαλοϊδιοκτητών της γης, των μέσων παραγωγής, των υπηρεσιών, του θεάματος – ακροάματος και των άυλων κεφαλαίων.

2. Το καθεστώς της διαρκούς απειλής που επιβάλλουν οι κυρίαρχες τεχνογραφειοκρατικές, στρατοκρατικές και πολιτικές ελίτ, με κύριες την Αμερικανική και την Ευρωπαϊκή, για την αναδιανομή του κοινωνικού πλούτου, έλεγχο των πλουτοπαραγωγικών πηγών και των διατροφικών αναγκών σε παγκόσμια κλίμακα προς όφελος δικό τους και των εργοδοτών τους, στο σύνολο της καταπιεσμένης-εκμεταλλευόμενης ανθρωπότητας είτε στις λεγόμενες οικονομικά ανεπτυγμένες κοινωνίες, είτε στις υπό ανάπτυξη, έχει σαν συνέπεια να διογκώνει ακόμα περισσότερο τις κοινωνικές ανισότητες και να αυξάνει τόσο τη σχετική, όσο και την πραγματική φτώχεια.

Το χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών, τόσο μεταξύ των ανθρώπων όσο και μεταξύ των χωρών, μεγαλώνει ακόμα περισσότερο, φτάνοντας για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας σε τέτοια ύψη. Το φυσικό περιβάλλον βρίσκεται σε πλήρη διαταραχή και οι οικολογικές ισορροπίες καταρρέουν στο βωμό της απληστίας των ολιγαρχιών για κέρδος και κυριαρχία, κάνοντας επισφαλή την διαβίωση σε πολλά μέρη στον πλανήτη, όχι μόνο των ανθρώπων αλλά και των υπόλοιπων έμβιων όντων.

Οι κυρίαρχες ελίτ προσπαθούν να διατηρήσουν, να ελέγξουν και να διαιωνίσουν αυτή την κατάσταση μέσω της στρατηγικής της λειτουργικής και ιδεολογικής τρομοκράτησης των εκμεταλλευόμενων τάξεων και μέσα από το δίπτυχο «ασφάλεια θεσμική - ανάπτυξη οικονομική» (η ελεύθερη οικονομία της αγοράς είναι μονόδρομος και το δημοκρατικό πολίτευμα είναι το καλύτερο δυνατό), ενώ μέσω της στρατηγικής του φόβου και της ανασφάλειας, αποσκοπούν στη συναίνεση για τον συλλογικό κοινωνικό έλεγχο και μέσω της καλλιέργειας της συλλογικής ευθύνης και ενοχής, π.χ. όλοι φταίμε για την οικονομική κρίση, η όλοι φταίμε για το περιβαλλοντική κρίση, προωθούν τον πράσινο καπιταλισμό, τον οικοκαπιταλισμό.

3. «...Ο νεοφιλελευθερισμός υποστηρίζεται, ότι έκτος από ιδεολογία ή οικονομική πολιτική είναι πρώτα απ' όλα και κυρίως, ένας τύπος κυβερνητικής ορθολογικότητας. Ο Φουκό, ορίζει την κυβερνητική ορθολογικότητα ως μια κανονιστική λογική που διέπει τη δραστηριότητα της διακυβέρνησης, με τη έννοια όχι μόνο της άμεσης

αλλά και της έμμεσης καθοδήγησης των ανθρώπων, έτσι ώστε αυτοί να οδηγούνται και να συμπεριφέρονται με έναν ορισμένο τρόπο.

Η «ορθολογικότητα» αυτή δεν εφαρμόζεται με την άσκηση ενός άμεσου αλλά περισσότερο ενός έμμεσου (συγκαλυμμένου) καταναγκασμού, μιας καταπίεσης. Από αυτή την άποψη, η κριτική ενάντια στον νεοφιλελευθερισμό δεν θα 'πρεπε να περιορίζεται μόνο στο πεδίο της οικονομικής πολιτικής (ιδιωτικοποιήσεις, η απορρύθμιση εργασιακών σχέσεων) ούτε σε ένα ορισμένα σύνολο θεωρητικών ιδεών (Φρίντμαν, Χάγκελ) ούτε στους πολιτικούς που στράφηκαν σε αυτόν στα τέλη της δεκαετίας του 1970 (Ρέιγκαν, Θάτσερ κλπ).

Η νεοφιλελεύθερη «ορθολογικότητα» έχει μιαν ευρύτερη εμβέλεια και μπορεί να προωθείται ακόμα και από κυβερνήσεις που αναφέρονται στην αριστερά. Αυτό που ορίζει τη νεοφιλελεύθερη ορθολογικότητα είναι το ότι οδηγεί τα υποκείμενα να δρουν με βάση το υπόδειγμα του ανταγωνισμού. Ο νεοφιλελευθερισμός οδηγεί τα άτομα να προσπαθούν να μεγιστοποιηθούν την ικανοποίηση των συμφερόντων τους, παραμερίζοντας κάθε ηθική αναστολή.

Στο ίδιο μόντο διαπλάθεται και το «νεοφιλελεύθερο υποκείμενο» με την παρόξυνση του ανταγωνισμού μεταξύ των ατόμων (πόλεμος όλων εναντίων όλων), με τις τεχνικές αξιολόγησης, με την ενθάρρυνση του ιδιωτικού δανεισμού, με την παρακίνηση να μετατραπούν τα υποκείμενα σε «ανθρώπινο κεφάλαιο», μέσω της καταναλωτικής ζήτησης. Το άτομο πλέον πρέπει να φροντίζει να συσσωρεύει, να επιδιώκει την επιτυχία, ενώ ταυτόχρονα είναι υπεύθυνο (και επομένως ένοχο), για την ενδεχόμενη αποτυχία του. Το νεοφιλελεύθερο υποκείμενο συγχέει την ελευθερία και την αυτονομία με τον ανταγωνισμό.

Επιχειρώντας να μεγιστοποιήσει με κάθε τίμημα την απόδοση του ατόμου σε όλα τα πεδία, ο νεοφιλελευθερισμός καταλήγει να αναγορεύει σε κανόνα την έλλειψη κάθε περιορισμού. Αυτή η έλλειψη περιορισμού συγκαλύπτει όμως το γεγονός ότι στην πραγματικότητα, υπάρχει ένα όριο στην επιθυμία και αυτό το όριο το καθορίζουν το κεφάλαιο και η επιχείρηση. Οι συντηρητικοί και οι θιασώτες του «εκσυγχρονισμού» βλέπουν στο νεοφιλελεύθερο υποκείμενο ένα ον απελευθερωμένο από όλες τις αλυσίδες του. Αλλά η έλλειψη κάθε περιορισμού, που υπόσχεται ο νεοφιλελευθερισμός, δεν έχει καμιά σχέση με την πραγματική ελευθερία. Ο μηχανισμός της «απόδοσης - απόλαυσης», που καθιερώνει ο νεοφιλελευθερισμός, είναι ένα σύστημα που λειτουργεί σαν ψευδαίσθηση της ελευθερίας του ατόμου, γιατί παραμένει στην ουσία ένας τρόπος κοινωνικής χειραγώγησης και πειθάρχησης ....»

4. «... Ο φιλελευθερισμός, είναι εξαιρετικά αναγκαίος στον καπιταλισμό των τραστ, των καρτέλ, των πολυεθνικών του χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου αλλά και στο κράτος πρόνοιας. Τα αμερικάνικα λεγόμενα και φιλελεύθερα, προοδευτικά, ανθρωπιστικά ιδρύματα (π.χ. Φορντ, Ροκφέλερ, Κάρνεγκ κλπ) ιδρύθηκαν, ελέγχονται και χρηματοδοτούνται από τις ομάδες συμφερόντων των μεγαλύτερων πολυεθνικών εταιρειών.

Σε μια εποχή κοινωνικού αναβρασμού, η κυρίαρχη τάξη χρειάζεται ένα σοσιαλ - φιλελεύθερο κίνημα το οποίο να μπορεί να λειτουργεί ως ασφαλιστική δικλείδα στην μαζική δυσαρέσκεια και μ' αυτόν τον τρόπο, να αποτρέπει τους ανθρώπους να στραφούν προς μια αποτελεσματική κοινωνική αντίδραση (εδώ αυτό το ρόλο τον παίζουν καλύτερα οι σοσιαλφιλελεύθεροι, σοσιαλδημοκράτες γιατί μπορούν να δημιουργούν ευρύτερες κοινωνικές συναινέσεις). Όσο περισσότερο εδραιώνονται τα καρτέλ, οι πολυεθνικές και το χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο, τόσο περισσότερη νεοφιλελεύθερη-μεταρρυθμιστική ρητορική υιοθετούν τα κόμματα εξουσίας. Έτσι, το σύγχρονο κράτος διατηρεί υπό τον έλεγχό του την εσωτερική αμφισβήτηση, αναπτύσσοντας και θεσμοποιώντας το εμπόρευμα των πολιτικών μανδρινών, τον νέο αυταρχισμό, δηλαδή την μεθοδευμένη γενίκευση της κοινωνίας του ελέγχου.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΩΝ ΟΡΙΣΜΩΝ

5. Θα χρειαζόταν τόμος για να συγκεντρωθούν τα άρθρα και τα σχόλια από τους δημοσιογράφους-παπαγαλάκια του νέου κυβερνητισμού, “αντιεξουσιαστικού”, όπως ονομάστηκε από την σοσιαλφιλελεύθερη ελίτ του ΠΑΣΟΚ. Παραθέτουμε ένα μικρό απόσπασμα από το φερέφωνο του συγκροτήματος (πολιτικών και οικονομικών συμφερόντων) Λαμπράκη, τα «Νέα» :

“... Ο Πρωθυπουργός είναι ο πομπός των οδηγητικών ιδεών και του προγραμματικού λόγου. Έχει επίσης απόλυτη εξουσία επί των στελεχών του. Ευνοϊκός παράγοντας για τη λειτουργία του συστήματος είναι ότι σε αντίθεση με τον κ. Καραμανλή, ο Γιώργος Παπανδρέου έχει δικές του «έμμενες ιδέες» που διαμορφώνουν κατεύθυνση: διεθνιστική ματιά, αυθεντική οικολογική και ελευθεριακή κουλτούρα, πηγαία ανθρωπιστική προσέγγιση, επιμονή στις διαβουλευτικές διαδικασίες χωρίς όμως να απεμπολεί στο ελάχιστο το δικό του «ηγετικό δικαίωμα»...”

Η διαστρέβλωση των εννοιών και του λόγου είναι μια πολύ παλιά τακτική των διανοούμενων απολογητών των κυρίαρχων τάξεων για να θολώνουν τα νερά και να προκαλούν σύγχυση στους κυριαρχούμενους. Ο Ράουτερ παρατηρούσε από την δεκαετία του 60 κιάλας στο "Η Κατασκευή Υπηκόων" ότι: "όσο ασαφέστερα εκφράζεται κανείς, τόσο περισσότερο μένει κρυμμένο το ψέμα που υπάρχει στον λόγο του...".

Αλλά δεν είναι μόνο το ψέμα που προκύπτει από την αποσύνθεση των εννοιών που προάγουν αναπαράγουν οι απολογητές (θεραπευτές) του συστήματος, είναι ο πόλεμος για τη διατήρηση του στάτους της κυριαρχίας, εδώ πολύ σωστά παρατηρεί ο Τόμας Σαζ στο «Ο Πόλεμος των Ορισμών» ότι:

«... Ο πόλεμος για τον έλεγχο του κόσμου είναι πόλεμος ορισμών... Ο αγώνας καθορισμού και ελέγχου των νοημάτων είναι αγώνας για επιβίωση... αυτός που πρώτος θα ορίσει το νόημα μιας κατάστασης, επιβάλλει στον άλλον την δική του πραγματικότητα και τον ορίζει, είναι ο νικητής... έτσι κυριαρχεί κι επιβιώνει. Εκείνος που ετεροκαθορίζεται, υποτάσσεται και ίσως ακόμα και εξοντώνεται...»

Το φιλελεύθερο “δικαιακό κράτος” του ΠΑΣΟΚ

6. “... Το κράτος, μαζί με την ενίοτε συμβολική ενοχοποίηση κάποιων ατόμων από τους κόλπους των μελών της κυρίαρχης τάξης, επιδιώκει να προλάβει την εναντίωση προς την κυρίαρχη τάξη μέσω γραφειοκρατικών ρυθμίσεων, δηλαδή μέσω νέων νόμων χωρίς ποινικές κυρώσεις. Η αντιμονοπωλιακή νομοθεσία, η νομοθεσία κατά της μόλυνσης, η βιομηχανική νομοθεσία, η νομοθεσία που αφορά την ασφάλεια των προϊόντων, όπως και οι νόμοι που προστατεύουν τους καταναλωτές, είναι παραδείγματα στα οποία το χάσμα μεταξύ του νόμου και της επιβολής του, είναι αβυσσαλέο. Η επιλεκτική επιβολή προασπίζει τις αξιώσεις για μια επιλεκτική νομοθεσία η οποία, με την σειρά της, προκαλεί μεγαλύτερη συνειδητοποίηση της αδικίας εκ μέρους του κοινού.

Αν η επιβολή είναι ανεπαρκής, το κράτος μπορεί να επιχειρηματολογήσει υπέρ περισσότερων κρατικών φορέων επιβολής, που διευρύνουν το κράτος και αυξάνουν την ικανότητα προάσπισής του.

Αυτό το μοντέλο αυτοδημιουργίας αντιστοιχεί στην πίστη ότι οι ανισότητες και οι αδικίες μπορούν να λυθούν ή να διορθωθούν από την νομοθεσία, από εξεταστικές επιτροπές που οδηγούν σε νέα νομοθεσία, ή από νεοδημιουργητές κρατικές γραφειοκρατίες. Κατά ειρωνικό τρόπο, η μη εγκυρότητα αυτού του μοντέλου οδηγεί το δόγμα/θεσμό, δηλ. το εθνικό κράτος ή τον εθνικισμό, σε σύγκρουση με το δόγμα/θεσμό, δηλ. τον καπιταλισμό ή την ατομική ιδιοκτησία. Η πρόσφατη ανάπτυξη των διεθνών εταιρειών διακυβεύει τα εθνικά συμφέροντα κάθε κράτους. Ως εκ τούτου, νέα θεσμικά πρότυπα και δόγματα πρέπει να προκύψουν από αυτήν την σύγκρουση. Αυτό γίνεται φανερό από τις ανισότητες στην κατανομή των τροφίμων και της ενέργειας μεταξύ των λαών της γης.

Η σύγκρουση μεταξύ εθνικού κράτους και κεφαλαίου θέτει το ερώτημα αν ενδείκνυται η εθνική, η ιδιωτική ή η ανθρώπινη «ιδιοκτησία» των φυσικών πόρων (πετρέλαιο, κλίμα). Θέτει το ερώτημα αν είναι απαραίτητος για την συνέχιση της ύπαρξης της ζωής ο εθνικός, ο ιδιωτικός ή ο ανθρώπινος καταναμητικός έλεγχος. Θέτει υπό αμφισβήτηση και ρίχνει το γάντι στον «εθνικισμό» και την «ατομική ιδιοκτησία» ως δόγματα/θεσμούς. Θα συνεχίσει η ασυλία από κρατικές ποινικές κυρώσεις να προστατεύει τους καπιταλιστές των διεθνών ή ακόμη και των εθνικών εταιρειών; Θα συνεχίσει το κράτος, μέσω του милитарισμού του, να προστατεύει την ιδιωτική απομύζηση, την εκμετάλλευση και τις αγορές στις διεθνείς ή στις εθνικές αποικίες; Μπορούν αυτοί, οι οποίοι μέσω της μονοπωλής ελέγχουν την οικονομική εξουσία και την εξουσία καταναγκασμού, να συνεχίσουν να έχουν ασυλία από ποινικές κυρώσεις;

Προς το παρόν, το κράτος απαλλάσσει τον εαυτό του από την ευθύνη για τα κοινωνικά κακά που το ίδιο προκαλεί. Επειδή το κράτος είναι αυτό που ορίζει το έγκλημα, αυτό που επιβάλλει τις ποινικές κυρώσεις και αυτό που διαχειρίζεται τα κοινά, τα κακά που προκαλεί είναι πέρα από κάθε ενοχοποίηση. Δεν ευθύνεται για τα εγκλήματα που διαπράττονται από τα άτομα. Η αντεκδίκησή του, οι ποινικές κυρώσεις, επιβάλλονται σ' αυτούς που υπόκεινται σε ενοχοποίηση χωρίς να απολαμβάνουν ατιμωρησίας. Η συμπεριφορά των υπηκόων του, των εχθρών του, ντόπιων και ξένων, μπορεί να χαρακτηριστεί ως έγκλημα. Εν συνεχεία, το κράτος που εφευρίσκει το έγκλημα, εξαιρεί τον εαυτό του. Οι δικές του πράξεις είναι δικαιολογημένες, μη υποκείμενες σε ποινική κύρωση. Τα κακά που αυτό προκαλεί χαρακτηρίζονται ως αποδεκτά, ως «μη κακά».

Όπως ποικίλλει η μορφή του κράτους, ποικίλλει και η έννοια του ποινικού νόμου, του εγκλήματος και της ποινικής κύρωσης. Οι καπιταλιστικές, φασιστικές και κομματικές δικτατορίες και τα κράτη-πρόνοιας επεκτείνουν, περιορίζουν, δημιουργούν και προωθούν το δικό τους ιδιαίτερο είδος εγκλήματος και ποινικής κύρωσης, ό,τι ταιριάζει δηλαδή, στις περί παραγωγής μυθολογίες τους. Ανεξαρτήτως μορφής, το κράτος επιδιώκει να μονοπωλεί την συνείδηση και την κοινωνική ζωή προς το συμφέρον την ολιγαρχίας, καθώς

επίσης και να διατηρεί την ηγεμονία, την ιεραρχία και την εξουσία. Γι' αυτό ποινικοποιεί ιδέες, θεσμούς, κοινωνικές δραστηριότητες και αυτούς που τις αναπτύσσουν, όταν αυτοί αποτελούν οργανωμένη απειλή ή αποκαλύψουν ή αντεκδίκησης ενάντια στο κράτος.

Οι ιδέες περί ατόμου και περί συλλογικής ευθύνης χειραγωγούνται ώστε να αντιστοιχούν στην ιδιαίτερη ιδεολογική κρατική μορφή τους και να βοηθούν στην διατήρησή της (π.χ. καπιταλιστικής, φασιστικής, κομμουνιστικής ή κομματικής δικτατορίας). Οι ιδέες της εξουσίας και της ιεραρχίας προστατεύονται επιμελώς ως βασικές για την ιδέα του κράτους. Η διαφοροποίηση εγκλήματος και «τιμωρίας» κατασκευάζεται και μυθοποιείται, έτσι ώστε να συγκαλύπτει τα συμφέροντα, την εξουσία και την κυριαρχία των λίγων ...”

7. «... Ένας διάχυτος αντιεξουσιασμός, όχι με την επαναστατική έννοια, αλλά με την έννοια της έμπρακτης αμφισβήτησης από τον κόσμο της κοινωνικής βάσης του πολιτικού συστήματος, έκανε και τον ηγέτη του ΠΑΣΟΚ και ηγέτη της σοσιαλιστικής διεθνούς να υιοθετήσει μια “αντιεξουσιαστική” ρητορική. Εμείς δεν τσιμπάμε από αυτή τη ρητορική γιατί γνωρίζουμε καλά και την προηγούμενη περίοδο των σοσιαλιστών στην Ελλάδα (και τον ιστορικό ρόλο της σοσιαλδημοκρατίας παγκοσμίως – αναφορικά με το κοινωνικό ταξικό ζήτημα). Στην Ελλάδα, όπου με τον λεγόμενο « τρίτο δρόμο του σοσιαλισμού», άλωσαν τις ιδέες της αριστεράς και κυρίως της αυτονομίας.

Ο “αντιεξουσιαστικός” κυβερνητισμός του ΠΑΣΟΚ κινείται μέσα στα όρια της δημοσιονομικής κατάρρευσης, και δεν έχει άλλο δρόμο να ακολουθήσει παρά το κλασικό δίπτυχο: ασφάλεια θεσμική – ανάπτυξη οικονομική...»

Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΣ ΣΥΝΟΤΗΚΕΣ

8. Εκείνο που είναι ενδιαφέρον, στην προκειμένη σημερινή περίπτωση, είναι οι νέες καταστάσεις που προβάλλουν στο προσκήνιο – παράλληλα με τα παλιά προβλήματα – στο μέτρο που γίνονται πια ολοφάνερες στα μάτια χιλιάδων προλεταρίων της σημερινής εποχής ορισμένες καταστάσεις: λογουχάρη, ο αποκλεισμός των εφικτών λύσεων μέσα στη αστική καπιταλιστική κοινωνία, η πλήρης αποτυχία του σοβιετικού « σοσιαλιστικού » μοντέλου - από την άποψη των δεδηλωμένων του στόχων-, η συμπαιγνία ανάμεσα στη σοσιαλδημοκρατία, τον “προωθημένο φιλελευθερισμό” και μια ορισμένη λανθάνουσα φασιστικοποίηση ρατσιστικοποίηση της κοινωνίας, αναγκάζουν ένα ποσοστό του προλεταριάτου των πόλεων (ιδιαίτερα των νέων) και ορισμένα στρώματα των μισθωτών να αντιμετωπίσουν συνολικά το σύστημα (τηρουμένων των ιστορικών αναλογιών), όπως έκανε και το βιομηχανικό προλεταριάτο των πόλεων στο τέλος του δέκατου ένατου αιώνα.

Αν σήμερα σπρώχνονται εκατοντάδες χιλιάδες καταπιεσμένοι και εκμεταλλεζόμενοι άνθρωποι στο να διεκδικούν αυτό που ήδη υπάρχει και στον κρετινισμό του κοινοβουλευτισμού, αύριο θα καταλάβουν ότι αυτό το σύστημα δεν επιδέχεται βελτίωση προς το ανθρωπινότερο ούτε καν μεταρρύθμιση, γιατί η αξιακή του αναγωγή βασίζεται στο « παν μέτρο χρήμα » το κέρδος και η κυριαρχία .

Με αυτήν ακριβώς την έννοια, ανακαλύπτουμε πάλι ορισμένες κριτικές και δράσεις ενάντια στο συνδικαλιστικό οικονομισμό (τραϊντ-γιούνιονς) και κορπορατιβισμό, κριτικές ενάντια στις δομές κυριαρχίας, στην οικογένεια και την καθημερινή ζωή. Επιπλέον, ορισμένες μορφές αγώνα που κατατείνουν να αυτονομηθούν και να αυτοοργανωθούν έξω από το κατεστημένο συστημικό συνδικαλιστικό πλαίσιο, όπως και αρκετοί κοινωνικοί αγώνες έξω από την πολιτική διαμεσολάβηση, αλλά και το σαμποτάζ και ορισμένες μορφές άμυνας, περισσότερο ή λιγότερο παράνομες, ξαναβγαίνουν στην επιφάνεια.

Ενώ έχουμε απομακρυνθεί πολύ από την εποχή της βιομηχανικής αστικής πρωτοσυσσώρευσης κεφαλαίου και την προβληματική της, στην πραγματικότητα όμως δεν την εγκαταλείψαμε ποτέ, γιατί αυτό που έχει σημασία είναι ότι το προλεταριάτο, στον εμπειρικό προσδιορισμό του, από τη μια δεν είχε εκληφθεί μόνο σαν οι χειρώνακτες εργαζόμενοι, οι παραγωγοί, αλλά προπάντων σαν η δυνατή ελευθερία. Από την άλλη οριζόταν αρνητικά για να τονιστεί ότι αποτελεί το αντίθετο της αστικής τάξης. Μέσα σε μια κατάσταση όπου η μεγάλη τάση του σύγχρονου κόσμου είναι - για πρώτη φορά σε τέτοιο μέγεθος στην ιστορία - η πολιτική πόλωση της κοινωνίας σε δύο τάξεις, η αστική τάξη έχει στην κατοχή της τα μέσα παραγωγής και απολαμβάνει από αυτά, ενώ το προλεταριάτο ούτε τα έχει στην κατοχή του, ούτε απολαμβάνει τίποτα. Προτιμούμε να λέμε «έχει στην κατοχή της» και όχι «είναι ιδιοκτήτρια», για να κάνουμε πιο φανερό ότι η νομική ιδιοκτησία είναι ένα ιδεολογικό εποικοδόμημα που μπορεί να αντικατασταθεί από ένα άλλο. Για παράδειγμα με τη συλλογική ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής από τη κομματική - κρατική γραφειοκρατία.

Ο καπιταλισμός στην πραγματικότητα δεν έλυσε - λύνει κανένα πρόβλημα. Αντίθετα, τα διαπλέκει, τα εντείνει και το κυριότερο τα μεταθέτει στο χρόνο. Ούτε τα ζητήματα της φτώχειας διευθετεί. Αυξάνει τόσο την σχετική

όσο και την πραγματική φτώχεια, εν μέσω αφθονίας -εδώ να σημειώσουμε ότι είναι πράξη ελευθερίας το να επιλέξεις να ζεις λιτά, αντίθετα όταν σου το επιβάλλουν είναι πράξη καταναγκασμού- ούτε τα νέα ζητήματα ελευθερίας, ούτε τα οικολογικά προβλήματα που διογκώνονται και προσπαθούν να μας πείσουν οι ελίτ ότι είμαστε όλοι συνυπεύθυνοι. Για να επανέλθουμε στο θέμα μας, τα ζητήματα ποιότητας ζωής, και το οικολογικό - κλιματικό πρόβλημα είναι άμεσα συνδεδεμένα με τα κοινωνικά και ταξικά ζητήματα.

Από αυτή την πλευρά, οι υπάλληλοι, οι τεχνικοί, οι μαθητές και οι λούμπεν (τα κατώτερα στρώματα του συστήματος), έχουν πάνω κάτω την ίδια αντιληπτική στάση, είναι διαθέσιμοι όπως και οι εργάτες, βιώνουν της ίδιες συνθήκες. Η ενότητα των «λούμπεν» και των «μηχανικών», η σύγχρονη περιθωριακότητα «των φοιτητών χωρίς διπλώματα και των πτυχιούχων χωρίς δουλειά», οι περιθωριοποιημένοι μικροί συνταξιούχοι, οι προλεταριοποιημένοι μικροί αγρότες, ακόμα και οι μετανάστες μπορεί να βρεθούν, να συναντηθούν και να είναι κάποια στιγμή διαθέσιμοι για ρήξη με το σύστημα.

ΣΑΝ ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Σ'αυτή την παρέμβαση σκόπιμα δεν αναφέρομαι στην παρούσα συγκυρία που απορρέει από την οικονομική κρίση, τις επιπτώσεις από τις παρεμβάσεις της eurogroup και του ΔΝΤ, όπως επίσης και στις καταστατικές μεθοδεύσεις της κυβέρνησης, την τρομο-υστερία και την τρομολαγνεία των ΜΜΕ. Είναι και τα δύο ζητήματα πάρα πολύ σοβαρά με τα οποία έχουν καταπιαστεί και παρέμβει διάφοροι σύντροφοι και αριστεροί συναγωνιστές.

Από τη μεριά μου θέλω να πω το εξής: οι αναρχικοί, μια μικρή αλλά ζωντανή, μειοψηφία μέσα στην ελληνική κοινωνία, σίγουρα δεν αποτελούν άμεσο κίνδυνο για το σύστημα. Χωρίς να είμαι αιθεροβάμονας (έφοδο στους ουρανούς, κτλ), είμαι της άποψης ότι αυτό που μπορεί να αποτελέσει εκρηκτικό μίγμα και σοβαρό πρόβλημα για το σύστημα είναι η συνάντηση των αναρχικών ριζοσπαστικών ιδεών με τη δυσαρέσκεια της κοινωνικής βάσης και ιδιαίτερα των νέων, που αποτελούν και από τη φύση τους το πιο ανήσυχο και ευαίσθητο κομμάτι ενάντια στις κοινωνικές αδικίες. Αν επιλέξουν οι αναρχικοί να δώσουν μάχες χαρακωμάτων –κάτι που επιδιώκει το κράτος- θα αυτοπαγιδευτούν σε μια διαδικασία εσωστρέφειας και περιχαράκωσης. Αυτό δε σημαίνει ότι οι αγώνες ενάντια στην κρατική καταστολή και την αλληλεγγύη δεν είναι σημαντικοί, αλλά πρέπει να ξεφύγουν από τον χαρακτήρα διαμαρτυρίας που έχουν κάποιες φορές και να συνδεθούν με προταγματικές αντισυστημικές προσεγγίσεις και ρήξεις.

* Αυτά τα κείμενα, ως προσχέδιο μπροσούρας, με τίτλο « Ο ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΡΧΙΚΟΙ» πρωτοδημοσιεύτηκαν στο indymedia και γενικότερα στο διαδίκτυο (Τρίτη, 3/10/2009), λίγο μετά το πρώτο υπουργικό συμβούλιο της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ που είδαμε όλοι απευθείας από την τηλεόραση.

https://athens.indymedia.org/front.php3?lang=el&article_id=1100160